

چين جي پهرين انسان بردار خلائي پرواز!

سرويچ ساريو

ايشيا جي سرخ سرزمين طور مشهور چين ڪروڙين سالن جي پراڻي تاريخ، تهذيب، ثقافت، ٻولي ۽ ادب رکندڙ ملڪ آهي. جيڪو شروعات کان وٺي انساني ۽ سائنسي ارتقا ۽ ترقي ۾ پاڻيڙو رهندو آيو آهي. ايڪوپنڪچر، قطب نما ۽ کاغذ به هن سرزمين جي ماڻهن جون سائنسي پيداوارون آهن. سائنس ۽ ٽيڪنالاجيءَ سان گڏ ننڍڙن چينين جي دلچسپي فطرت جي لقائن ۾ به رهندي آئي آهي. اهي چين جا ئي ديندڙا ماڻهو هئا جن 2136 قبل مسيح ۾ سج گرهڻ جو مشاهدو باقاعده رڪارڊ ڪيو. ”جيئو، جيئو ڏيو“ جي پاليسي تي عمل پيرا هن عظيم ملڪ گذريل سال جي آڪٽوبر 2003ع جي آخر ۾ پنهنجو پهريون انسان خلا ۾ موڪلي دنيا کي حيران ڪري ڇڏيو آهي. آتش بازيءَ جي جنون مٿان خلائي ٽيڪنالاجيءَ جو جنون حاوي ٿي ويو ۽ چين دنيا جو خلا ۾ انسان روانو ڪرڻ وارو ٽيون ملڪ بڻجي ويو. جنهن کان پهريائين آمريڪا ۽ روس خلا ۾ پنهنجا ماڻهو ڇڏي چڪا آهن. چائينز اڪيڊمي آف سائنس جي پريس رليز جي مطابق هڪ خلائي راکيٽ Shenzhou 5 (شيزو - پنج) پندرهن آڪٽوبر تي صوبي گنسو مان ”ڪوان ستلائيٽ لانچ سينٽر“ تان زمين کي خيرباد چئي خلا ۾ روانو ٿي ويو. خلا ۾ ايڪويه ڪلاڪ گذارڻ کانپوءِ زمين جي چوڌاري چوڏهن چڪر لڳايا ۽ ڇهه لک ڪلوميٽر فاصلو طئه ڪرڻ کانپوءِ سورهن آڪٽوبر تي چيني وقت مطابق صبح جو 23:06 تي شيزو خلائي ڪيپسول منگوليا ۾ ڪاميابيءَ سان لٿو. انهي پوري منصوبي پٺيان ”چائينز اڪيڊمي آف اسپيس ٽيڪنالاجي“ (CAST) ۽ ”شنگهائي اڪيڊمي آف اسپيس نيوگيشن“ (SASN) جون محنتون شامل آهن.

چين جو خلائي عزم:

آسمان کي ڇهڻ جو جذبو هر چينيءَ جي ذهن ۾ سمايل آهي. پنهنجي ديس سان محبت ڪندڙ وفادار ماڻھون پنهنجي بچڻ کي اڪثر ڪري هڪ ڀري ”چانگائيءَ“ جي ڪهاڻي ٻڌائينديون آهن جنهن ۾ چند تي پهچڻ جو جذبو سمايل هوندو آهي. وڏي ۾ وڏي دلچسپ حقيقت اها آهي ته چين جيڪو چند تي پهچڻ جو منصوبو جوڙيو آهي ته ان جو نالو به ”چانگائي“ رکيو ويو آهي. جيڪو ان ڀريءَ جو نالو آهي جيڪا همت ڪري چند تائين پهتي هئي. خلائي تاريخ ۾ آڪٽوبر جي مهيني کي تمام وڏي اهميت حاصل آهي. 14 آڪٽوبر 1957ع تي روس دنيا جو پهريون سيارو ”اسپينٽڪ اول“ خلا ۾ موڪليو ۽ هاڻي 15 آڪٽوبر 2003ع تي چين پنهنجو پهريون خلائي سفر شروع ڪيو. شيزو - پنج، پويان چين جي طويل محنت ۽ عزم سمايل آهي. ان ڪاميابيءَ جي پٺيان نه رڳو چين جو خلائي پروگرام اڳتي وڌندو بلڪ چين پنهنجي خلائي اسٽيشن قائم ڪرڻ لاءِ سنجيدگيءَ سان ويڃاري رهيو آهي. خلائي ٽيڪنالاجي ۾ اعلى مهارت حاصل ڪرڻ چين جي حڪمرانن جي اولين ترجيح آهي. هن وقت چين پنهنجي خلائي پروگرام ۾ ٻه ارب ڊالر (19 ارب چيني يون) سالياني حساب سان خرچ ڪري رهيو آهي ۽ هيءَ رقم جاپان جي منصوبي جي برابر ۽ روس جي منصوبي جي رقم کان ڪيترائي دفعا وڌيڪ آهي. جڏهن ته آمريڪا پنهنجي خلائي منصوبي تي ساليانو ساڍا پندرهن ارب ڊالر ۽ يورپي خلائي ايجنسي (ESA) ڇهه ارب ڊالر ساليانو خرچ ڪري ٿي.

تائڪونائٽ جو سفر:

آمريڪا پنهنجي خلاوازن کي ”ايسٽرونائٽ“ چونڊو آهي. روس انهن کي ”ڪاسمونائٽ“ جي نالي سان ياد ڪندو آهي. چيني زبان ۾ خلا لاءِ ”تائڪونگ“ جو لفظ استعمال ٿيندو آهي. انهيءَ مناسبت سان چيني خلاوازن کي مغرب ۾ ”تائڪونائٽ“ چيو وڃي ٿو. شيزو - پنج، جڏهن 15 آڪٽوبر 2003ع جي صبح زمين کي ڇڏيو. جڏهن راکيٽ جي رفتار اٺ ڪلوميٽر في سيڪنڊ تي پهتي تڏهن ٻائيتاليهه درجا جهڪاءُ تي نيري آسمان تي دونهي جي لڪير ڇڏي راکيٽ پنهنجي مدار ۾ پهچي ويو. تائڪونائٽ جو خلا ۾ اڌ مشن تقريباً پورو ٿي چڪو هو. 38 ساله ليفٽيننٽ ڪرنل يانگ ليوائيءَ زميني ڪنٽرول روم مان چيني وزير

دفاع کي چيو ”سرا! فڪر نه ڪريو - مان پنهنجي حصي جو بچيل ڪم ڪرڻ جي پرپور ڪوشش ڪري رهيو آهيان.“ وڌيڪ هن مدار تان پنهنجي زال ۽ اٺن سالن جي بچڙي سان ڳالهائيندي چيو ”مون کي هر شئي سٺي ٿي لڳي.“ جنهن کانپوءِ به ننڍڙا جهنڊا ڪڍي هوا ۾ جهولايو. جن مان هڪ جهنڊو چين ۽ ٻيو اقوام متحده جو هو. جنهن کانپوءِ هو پنهنجو تيار ڪرائي ڪٽي آيل کاڌو کائي ٿو. هاڻ زمين تي واپسيءَ جو مرحلو شروع ٿي ٿو. يانگ راکيٽ جي رفتار گهٽ ڪرڻ لاءِ مخالف راکيٽ جي انجڻ هلائي ٿو ۽ ان جي ويلاستيءَ جي رفتار 2000 ميٽر في سيڪنڊ تي پهچائي ٿو. جنهن کانپوءِ راکيٽ منگوليا ڏانهن لاهڻ شروع ڪري ٿو. راکيٽ زمين تي پهچي ٿو. يانگ خلائي ڪيپسول جي دروازي مان ٻاهر نڪري ٿو ۽ اتي موجود چين جو عوام پنهنجي هن خلائي هيري کي کلهن تي کڻي ”مشرق سرخ آهي“ جو انقلابي گيت ڳائي ٿو.

چين جي راکيٽ پروگرام جي شروعات:

چين جي جديد راکيٽ پروگرام جي شروعات 1950ع کان ٿي هئي. 1970ع کان چين انسان بردار خلائي منصوبن تي غور ڪرڻ جي شروعات ڪئي. هن منصوبي تي تيزيءَ سان ڪم 1992ع کان شروع ڪيو ويو. جنهن کي ”پراجيڪٽ 921“ جو نالو ڏنو ويو. هن منصوبي تي خفيه نموني ڪم شروع ڪيو ويو. چيني ماهر ۽ انجنيئر خاموشيءَ سان ان تي ڪم ڪندا رهيا. آخرڪار هي منصوبو گذريل آڪٽوبر ۾ نروار ٿيو.

ستارون سي آڳي جهان اور بهي هين:

اسان جي ست جو ساٿي جاويد راچپر جڏهن اردوءَ جو اهو نظم ”ستارون سي آڳي جهان اور بهي هين“ نئون ياد ڪيو هو ۽ هو اسان کي هڪ نه به نه پر پنج پنج دفعا اهو نظم ٻڌائي بيزار ڪندو هو ته تڏهن ان طويل نظم جي اهميت ۽ افاديت اهڙي نموني سمجهه ۾ نه آئي هئي جهڙي نموني چين جي خلائي پروگرام جو مطالعو ڪرڻ ۽ هي ستون لکڻ دوران ان نظم جي اهميت سمجهه ۾ آئي آهي. چين جو ستارن کان به مٿي جهان ڏسڻ وارو جنون ايترو وڌي چڪو آهي جو هو ايندڙ ڏهن سالن اندر روس ۽ يورپ کي خلائي ڊوڙ ۾ تمام گهڻو پوئتي ڏڪي ويندو. چين جي مشهور سائنسدان زيان ڊائي بنگ ڪائي (Xindi Binqi) پنهنجي هڪ مضمون ۾ لکيو آهي ته ”انسان بردار خلائي اڏام سان سائنس سان لاڳاپيل

سڀني شعبن ۾ انتهائي ترقي ٿيندي ۽ اسان اهو عزم ٿا ڪريون ته سائنس ۽ ٽيڪنالاجيءَ ۾ برپا ٿيندڙ انقلاب صرف پرامن مقصدن لاءِ استعمال ڪيو ويندو.“

چيني ماهرن موجب چين جو خلائي پروگرام يورپي خلائي ايجنسي (ESA) کي مات ڏئي پوئتي ڌڪڻ جي پرپور صلاحيت رکي ٿو. يورپي خلائي ايجنسي سڄي دنيا ۾ خلا ۾ موڪليا ويندڙ غير انساني تجارتي جهازن جو وڏو مرڪز آهي. ليڪن هن وقت تائين انهن انسان بردار اڏام جو مظاهرو ناهي ڪيو. خلائي اڏامن جي ماهر هاروي جي چوڻ موجب ”ايندڙ پنجن سالن اندر چيني ۽ يورپي خلائي ايجنسيءَ جي خلائي اڏامن جي شرح برابر ٿي ويندو. يورپي ايجنسي صرف تجارتي ۽ ڪمرشل اڏامن تي توجهه ڏئي رهي آهي، جڏهن ته چين موسمياتي، جاسوسي ۽ انسان بردار منصوبي ۾ سڀ کان اڳتي وڌي رهيو آهي.“

برطانيه ۾ موجود روس ۽ چين جي خلائي منصوبن جي ماهر فلپ ايس ڪلارڪ چين جي پهرين تجربتي تي روشني وجهندي چيو آهي ته ”چين ايندڙ ٻن سالن ۾ ٻارنهن کان چوڏنهن ٽن وزني تجربتي گاه مدار ۾ موڪليندو.“ سندس وڌيڪ چوڻ موجب ”چين 2006ع يا 2007ع تائين هڪ مڪمل خلائي اسٽيشن تيار ڪرڻ ۾ ڪامياب ويندو. جيڪا 1970ع ۾ موجود روس جي خلائي اسٽيشن کان به وڌيڪ سگهاري هوندي. آخرڪار چين مدار ۾ رهندڙ (Orbital Assembly) ۾ مهارت حاصل ڪندو ۽ 130 ٽن وزني ڪا نئين خلائي شئي تيار ڪندو.“ چين جي خلائي ماهرن موجب 2010ع تائين چين خلا ۾ پنهنجون ننڍيون ڳالهيون Rovers به چنڊ تي لاهيندو. جيتوڻيڪ اهو نسخو ٿي کان چار ارب ڊالر ساليانو خرچ ڪائيندو پر شايد چين دنيا جو پهريون ملڪ ثابت ٿيندو جيڪو چنڊ تي پنهنجون گاڏيون هلائيندو. دنيا جا سڀ بين الاقوامي خلائي ماهر ان تي متفق آهن ته چين دنيا جي خلائي طاقت طور تيزيءَ سان اڀرندڙ ملڪ آهي. چين سميت دنيا جون پرامن جمهوري قوتون پراميد آهن ته ايندڙ ستن سالن تائين خلا تي مڪمل بادشاهت چين جي ئي هوندي.

